

זה הדרך

زوهديرك ZO HADEREKH

גליון 18, 11 במאי 2011

הסכם קהיר - הזדמנות להסדר מדיני

ריאיון עם ח"כ מוחמד ברכה על ההסכם הפנים-פלסטיני ופגישותיו בקהיר.

מדוע התאפשרה החתימה כעת?

ההתקוממויות בארצות הערביות, וקודם כל במצרים, וההתפתחויות בסוריה יצרו אקלים פוליטי חדש באזור, המתבטא בנכונות כל הארגונים הפלסטיניים לשתף פעולה על בסיס עמדות ההנהגה הפלסטינית.

במהלך ביקורי בקהיר שוחחתי עם עמר מוסא, מזכיר הליגה הערבית ומועמד מוביל בבחירות שיהיו לנשיאות מצרים. מוסא ציין, כי משטר מובארק מצידו ומשטר אסד מצידו הכשילו את מאמצי הפיוס הפלסטיני במהלך השנים האחרונות. הייתה מספיקה שיחת טלפון מוואשינגטון, כדי שהמשטר המצרי יתיישר לפי הקו האמריקאי-ישראלי, שהטיל וטו על עצם הפיוס. עמר מוסא הדגיש, כי מציאות זו עברה מן העולם.

זוהי את החתימה על ההסכם גם המערכה הציבורית, שנוהלה בחודשים האחרונים בכיכרות הערים הפלסטיניות בגדה וברצועה בתביעה לסיים את הפילוג בעם הפלסטיני.

הרשות הפלסטינית עצמה גילתה יוזמה מדינית חשובה בעצם הפנייה לעצרת האו"ם. בשיחתי עם אבו-מאזן ערב טקס החתימה, הוא הדגיש את אחריות הקהילה הבינלאומית להביא לסיום הכיבוש ולכינון פלסטין העצמאית בקווי ה-4 ביוני 1967.

ברור, כי המבחן של ההסכם יהיה ביישומו, תוך התגברות על מכשולים פנימיים, אזוריים ובינלאומיים.

מדוע נבהל נתניהו מעצם ההסכם?

ראש הממשלה נתניהו מעריך, ובצדק, כי ההסכם שנחתם בקהיר גזל ממנו קלף תעמולתי מרכזי. הרי נתניהו הוא שטען, כי אי-אפשר לחתום על הסכם עם אבו-מאזן, משום שהוא איננו כתובת, כל עוד אינו מייצג את עזה. ולכן נתניהו המציא עכשיו טיעון הפוך: מאחר שהוקמה אחדות בין הגדה והרצועה, לכן עכשיו אין כתובת להידברות. זו התנהגות פוליטית פתטית ומגוחכת.

אבו-מאזן הגיב לתירוצים של נתניהו בהדגישו בנאומו: "נתניהו אמר שעלי לבחור בין ישראל לבין חמאס. אמרתי

(המשך בעמוד 2)

ח"כ מוחמד ברכה, חבר הלשכה הפוליטית של מק"י ויו"ר מועצת חד"ש, התראיין ל"זו הדרך" למחרת שובו מהטקס של חתימת ההסכם בין הארגונים הפלסטיניים, שנערך בקהיר ב-4 במאי.

מהי משמעות הסכם הפיוס שנחתם בקהיר?

המסמך, שעליו חתמו בקהיר כל הארגונים הפלסטיניים, הוא מסמך מצרי, שהוכן עוד לפני שלוש שנים. המסמך כולל נספח, המפרט את הנושאים שלגביהם הושגה הסכמה: הקמת ממשלת מומחים ועריכת בחירות, תוך שנה, לנשיאות, למועצה המחוקקת ולמועצה הלאומית הפלסטינית. להסכם נודעת משמעות רבה:

ראשית, זו הפעם הראשונה, שכל הארגונים הפלסטיניים, לרבות חמאס והג'יהאד האיסלמי, חתמו על הסכמה בדבר הדרך שבה תנוהל המערכת הפוליטית הפלסטינית. סוכם למשל, כי הבחירות יהיו בשיטה רובנית-אזורית.

שנית, החתימה על ההסכם נתנה ביטוי מוחשי לאחדות הגדה המערבית ורצועת עזה;

שלישית, החתימה ביטאה אחדות סביב העקרונות של התנועה הלאומית הפלסטינית לגבי ההסדר המדיני – קווי ה-4 ביוני 1967; ירושלים המזרחית בירת המדינה הפלסטינית; פתרון שאלת הפליטים הפלסטיניים; כיבוד החלטות האו"ם בנושא הפלסטיני;

רביעית, בחתימתם על ההסכם הכירו כל הפלגים הפלסטיניים בסמכותו של אש"ף לנהל את המשא-ומתן המדיני.

הנואם המרכזי באירוע החתימה, מחמוד עבאס (אבו-מאזן), אמר: "אנו שמים מאחורינו את פרק הפילוג הקודר", והדגיש את ההחלטה הנחושה להביא להחלטה של עצרת האו"ם ברבר הקמת מדינה פלסטינית בקווי ה-4 ביוני 1967.

חאלד משעל, מנהיג החמאס, הפתיע לטובה, כאשר דיבר במפורש על תמיכה במדינה פלסטינית בגדה וברצועה והדגיש, כי חמאס מוכן לשלם כל מחיר למען הפיוס. משעל הביא אכזבה מהמשא-ומתן העקר במהלך עשרים השנים האחרונות, אך ציין כי הוא מוכן לתת הזדמנות נוספת למשא-ומתן מדיני.

הפגנת ה-4 ביוני 2011 בסימן תמיכה בהכרה בפלסטיין עצמאית בצד ישראל

תחת הכותרת "ישראל אומרת כן", התאחדו מפלגות שמאל וארגוני שלום ודמוקרטיה בקריאה לתמוך בהזדמנות הנדירה להשגת הסדר שלום, הטמונה בתמיכה רשמית של ישראל בהכרה במדינה הפלסטינית. כן סוכם בין השותפים, כי במקביל לקריאה המשותפת, ינהל כל ארגון מסע הסברה משלו לקידום התמיכה בהחלטה הצפויה של עצרת האו"ם שתכיר בפלסטיין עצמאית בקווי ה-4 ביוני 1967.

בקול הקורא נכתב:
לקראת ההצבעה הצפויה בעצרת האו"ם בספטמבר, אנו, אזרחיות ואזרחי ישראל, יהודים וערבים, קוראים לממשלה להצטרף להכרה במדינה פלסטינית בצד מדינת ישראל. אנו סבורים, כי ההכרה הבינלאומית במדינה פלסטינית בצד מדינת ישראל מציבה הזדמנות נדירה להשגת פיתרון של שלום בין שתי מדינות ריבוניות, על בסיס הקו הירוק ושתי בירות בירושלים. זו הזדמנות נדירה להבטחת עתיד של ביטחון והתפתחות לשני העמים.

אנו, בעלי השקפות פוליטיות שונות, קוראים יחד לממשלה: אל תהמרו על העתיד שלנו - אל תחמיצו את ההזדמנות.

במוצ"ש, 4 ביוני 2011, בשעה 19.00, נצא מכיכר רבין בתל אביב בקריאה לממשלה לומר כן:

כן להכרה במדינה פלסטינית בצד מדינת ישראל;
כן לשלום, כן לעתיד של תקווה!

לפרטים ולהצטרפות: 2states@gmail.com

הסכם קהיר

ריאיון עם ח"כ ברכה

(המשך מעמוד 1)

כמה וכמה פעמים - חמאס הם האחים שלנו וחלק מהעם שלנו. נכון, יש בינינו מחלוקות רבות, אבל הם חלק מעמנו. נתניהו, אתה זה שצריך לבחור בין ההתנחלויות לבין השלום."

השאלה של הבחירה שתעשה ישראל בין המשך הכיבוש וההתנחלויות לבין הסדר שלום עם המדינה הפלסטינית, שתקום בצידה, קיבלה דחיפות רבה דווקא לאחר התימת ההסכם הפנים-פלסטיני ולקראת מושב עצרת האו"ם הקרוב בספטמבר. מכאן המשמעות המיוחדת של המערכה הציבורית לליכוד כוחות השלום בישראל מול נגד המדיניות ההרסנית של נתניהו.

לכן נודעת חשיבות בלתי-רגילה להפגנה של כוחות השלום, המתוכננת ל-4 ביוני בת"א, בדרישה שממשלת ישראל תתמוך בעצרת האו"ם בכינון מדינה פלסטינית בקווי ה-4 ביוני 1967. זו צריכה להיות התגייסות רחבה של פעילי מק"י וחד"ש ושל כל שוחרי השלום, יהודים וערבים.

מהם רשמין מביקורן הראשון במצרים לאחר ההתקוממות שהפילה את מובארק?

במהלך ביקורי בקהיר פגשתי מצרים לא מעטים והתרשמתי, שהם בטוחים בעצמם, כי יש סיכוי לשינוי. הם משוכנעים, שמובארק יועמד לדין, ומתנגדים למתן חסינות למושחתים. בכיכר תחריר בקהיר דיברתי עם אזרחים והאזנתי להתכנסויות, המתקיימות במקום ללא הפסקה. ישנן עדיין התנגשויות בין אלה שנתרו נאמנים למובארק לבין מתנגדיו.

נפגשתי לשיחה עם סלאח עדלי, המזכיר הכללי של המפלגה הקומוניסטית המצרית, שלאחרונה אוחדה מחדש. המפלגה חנכה את איחודה בעצרת הפגנה המונית לכבוד ה-1 במאי, שנערכה בכיכר תחריר. הקומוניסטים המצרים מודעים לקשיים שביישום התמורות הדמוקרטיות ולסכנה, שהשלטון החדש במצרים יפנה עורף לדרישות לצדק חברתי.

המפלגה הקומוניסטית המצרית נערכת לבחירות הקרובות לפרלמנט. היא משתתפת במסגרת הכוללת כמה ארגונים, שערכה לאחרונה אירוע בשם ועידת מצרים הראשונה.

מכתב למערכת

הפאשיזם: פנים רבות לו

עודד גולדרייך ("זו הדרך", 20.4) סיכם במאמרו כמה מאפיינים של הפאשיזם. לדעתי, גולדרייך התעלם מכמה מאפיינים מרכזיים של הפאשיזם והפחית מחשיבותם של אחרים.

"הפאשיזם מתהווה ומתחזק בחוויה המונית של אבטלה גלויה וסמויה, בדיכוי עצמי של האחר ותנאי ניצול ממושכים" (ויליאם קורנהאוזר, "חברת המונים"). זו הגדרה אחת מני רבות, אך גם היא אינה ממצה. אני מבקש להדגיש את הנקודות הבאות:

א. הפאשיזם, הסוגד לאומה, לעולם אינו מסתפק בטריטוריה מוגדרת ופועל להרחבת הגבולות ולכיבוש של "שטחי-מחיה", בהם חיות אוכלוסיות שיש לשעבדן.

ב. בתפיסה הפאשיסטית, מי שלא אחד מאיתנו (אתנית, לאומית, דתית) אינו יכול לטעון ל"עצמיותו של האדם", והוא, בהגדרה, מודר מ"הטוב המשותף לבני-אנוש".

ג. אלימות: הפאשיזם דוחה פשרות, יחס הומאני וחתימה לשלום. בעיות פוליטיות-מדיניות נפתרות באלימות. הוא נוטה להפוך יחסים אנושיים ליחס אל חפץ (החפצה). לאחר הוא מתייחס כ"שלל". מכאן הערצת הכוח, המנהיג הסמכותי והטרור המדינתי, המפלגתי והחברתי.

ד. פאשיזם יוצר תלות מוחלטת בדת כקודקס של אמונות, היוצרות יראת כבוד והתחייבויות מוסריות למנהיג ולמפלגה.

ה. הפאשיזם מגדיר את המושגים "מולדת", "פטריוטיזם", "נאמנות" וכו' כשלילה של תפיסות הומניסטיות, וביניהן: אינדיבידואליזם, שלום, שוויון ואחרונה בין בני-אדם.

היכן אנו נמצאים ב"תמונה"? מספר רב של תכונות פאשיסטיות מתקיימות גם בישראל: חוקים גזעניים; מפלגות אתנוצנטריות; השקפת עולם לאומנית, המתבטאת בסקרים. אולם קיומם של תנאים מספיקים אין משמעותו, שהפאשיזם הכרחי. קיימים עדיין מנגנונים שונים, המאזנים קמעא את ההידרדרות במדרון החלקלק לעבר חברה קלריקלית ואתנוצנטרית מוחלטת.

דן יהב, ת"א-יפו

מעוניין/נת לקבל הביתה את "זו הדרך"?

שלחו שם וכתובת אל: info@maki.org.il

המשלוח ללא תשלום.

ה-1 במאי – כיכר א-תחריר של כולנו

גם ביקורת וגם הזדמנות לגיבוש חלופה למשטר.

עובדות, שבגלל יוקר המחייה והמשכורות הזעומות, לא מצליחות לסיים את החודש.

כאשר ארגונים חברתיים מרימים קול מחאה נגד המציאות הזאת, התשובה הנצחית של הממשלה היא: "אין כסף". מעניין, שתמיד מצליחים למצוא כסף כדי לתת הקלות מס לאלפיון העליון, לסלול כביש לאיזו התנחלות נידחת, או לפנח עוד ועוד את תקציב משרד הביטחון. כנראה שכך נקבעים הדברים כשההון מרוכז בידיים כל כך מעטות, ואותם טייקונים הם שקובעים בפועל לאן ילכו תקציבי הממשלה, אבל בעיקר גם – לאן לא ילכו.

עולם אחר הוא אפשרי

המשותף למאבקים השונים שהתנהלו בישראל בשנה האחרונה – נגד עליית מחירי הדלק, נגד ניצול עובדי קבלן, נגד הקיצוץ בתקציב הרווחה, להקמת ועדי עובדים, לתנאי תעסוקה הולמים באוניברסיטאות – הוא שהם כולם לא רק ביטויים של ביקורת על ההתנהלות האנטי-חברתית, שעמה אנו מתמודדים, אלא הם גם מגלמים בתוכם את האפשרות של חלופה חברתית ודמוקרטית אמיתית לקפיטליזם החזירי בישראל.

ה-1 במאי הוא הגשר שבין התבוננות מפוכחת במצב הקיים (שלא חסרות סיבות לתאר אותו כמצב די עגום), לבין התקווה לגיבוש חלופה. באחד במאי אנחנו ממחישים לעובדים, שגם אם המצב גרוע, ישנן נקודות אור רבות בחברה הישראלית.

באחד במאי הוכחנו פעם נוספת את יכולתנו להתאחד, ממש כמו שעשו הצעירים של כיכר א-תחריר במצרים. יחד הצבנו חלופה למשטר שאינו מייצג את האינטרסים שלנו; יחד התחייבנו, כי ניקח את העתיד בידיים וניצור כאן מקום, בו לכולנו יהיה טוב יותר לחיות.

מאת אלון לי גרין

האחד במאי, יום הסולידריות הבינלאומי של העובדות והעובדים, הגיע השנה בעיצומה של תקופה מרתקת בישראל ובאזור. בצד העלייה הקיצונית במחירי הדיור, התחבורה והמוזון, שהיא מהלך משלים לקיצוצים הנרחבים בתקציבים החברתיים ולמדיניות ההפרטה של הממשלה, ראינו גם גל גדול של מאבקים חברתיים ומאבקי עובדים. המיוחד בשנה שחלפה הוא, שנוסף לשביתות מעוררות ההערכה של העובדות הסוציאליות ושל הרופאים, המאורגנים באיגודים מקצועיים חזקים, ראינו גם התארגנויות עובדים חדשות במקומות עבודה, בהם מעולם לא היו קודם לכן וועדים: עובדי קופ"ח מאוחדת, עובדי אופיס דיפו, ולאחרונה גם עובדי רשת "הולמס פלייס", שהתארגנו כולם בהסתדרות.

כפעיל חברתי וכמלווה התארגנויות עובדים, אני מתרגש לגלות, כי יותר ויותר ישראלים נוכחים לדעת, שתהליכי ההפרטה פוגעים גם בהם ושהתייקרות מחירי המים מורגשת בכל כיס. ישנה נכונות רבה יותר מבעבר להרים קול מחאה נגד החיבור המושחת בין הון לשלטון, שממשלת ביבי-ליברמן-ברק מסמלת.

ריקבון של השיטה

מי ששברו מחסום פחד ארוך-שנים ויצאו להרים קול מחאה נגד ההון שבשלטון וכנגד השחיתות, הם העמים הערביים, שטלטלו בחודשים האחרונים את המשטרים הדיקטטוריים באזור. נשים וגברים, עירוניים וכפריים, ובעיקר - צעירות וצעירים, דורשים את סילוקם של משטרי הריקבון החברתי, המנותקים מהעם, אשר מנהלים מדיניות של דיכוי ואפליה.

"עולם ישן עד היסוד נחריבה", כך נאמר ב-"אינטרנציונל", המנון תנועת העובדים הבינלאומית, ובמחזורותינו, הדבר מעולם לא נראה קרוב יותר. מה שהמפגינים בארצות השכנות הבינו, הוא שאם הם לא ידאגו לאינטרסים שלהם, אז איש לא ידאג, ובוודאי שלא השלטון וחבריו הטייקונים.

אומנם, אצלנו בישראל אין שליט יחיד, הנאחז בשלטונו באמצעות כוח, אך בהחלט קרוב כאן: בישראל 2011 עדיין ישנם קשישים הנאלצים לבחור בין אוכל לתרופות; ישנה מערכת חינוך ציבורית לעניים ומערכת חינוך נפרדת ופרטית לעשירים; וישנם מאות אלפי משפחות

לרגל האחד במאי:
"יום הפוך" בהשכלה הגבוהה

ב-4 במאי החליפו סטודנטים את המנקים והמנקות, עובדי הקבלן, בקמפוסים ברחבי הארץ, ועבדו במקומם. התאחדות הסטודנטים הארצית פנתה לסטודנטים בקריאה ליטול חלק באירוע לכבוד ה-1 במאי: "לשעה אחת בלבד תחליפו את הקלסרים והמחברות במגבים ובסמרטוטים, ותעשו משהו משמעותי עבור העובדים".

ל"יום הפוך" היו שתי מטרות עיקריות: להוקיר את העבודה הקשה של המנקות והמנקים ולתבוע העסקה ישירה שלהם מצד המוסדות להשכלה גבוהה.

במסר לסטודנטים של האגודה באוניברסיטת תל-אביב נאמר: "יחד עם כלל הסטודנטים בישראל, ננקה את הקמפוס במקומן במהלך שעה אחת בלבד. פנו לעצמכם שעה אחת, והזמינו את חבריכם לקחת חלק בשעת הניקיון. במקביל, עובדות הניקיון יאכלו ארוחת בוקר, יקבלו פרחים וישמעו סקירה על זכויותיהן כעובדות".

תנועת הנשים והמשבר הכלכלי

מאת אליסון ספילאן

מי ששמע את דבריו של השר הבריטי דייוויד ווילטס, האחראי לאוניברסיטאות, בתחילת החודש שעבר, היה עשוי לחשוב שמדובר במתיחת אחד באפריל. אך דבריו של השר ווילטס, כי הפמיניזם הוא ה'אשם' במצוקותיהם של גברים ממעמד העובדים, נאמרו ברצינות גמורה.

במסיבת עיתונאים, שעסקה בתכנית ממשלתית חדשה, ווילטס אמר, כי הפמיניזם "שיחק על קלף השוויון" בארבעים השנים האחרונות, וכי ניצחונות פמיניסטיים מרכזיים, כגון מעבר של נשים מעבודות משק בית ללימודים אקדמיים ולעבודה מחוץ לבית - הושגו על חשבונם של גברים ממעמד העובדים.

בהקשר זה ראוי להזכיר גם את הפוליטיקאי הפיני ג'וסי האלה-אהו (ממפלגת הימין הקיצוני "הפינים האמיתיים"), שכתב, כי הוא מקווה שמהגרים יאנסו את חברות מפלגת הירוקים, כדי "ללמדן מהי משמעות הרב-תרבותיות".

התבטאויות מסוג זה הן סימפטומטיות לשיח הסקסיסטי ההולך ומתגבר עם התמשכות המיתון העולמי. שיח זה מתבטא בדרכים שונות ברחבי אירופה, והוא מהווה חלק בלתי נפרד מהמתקפה הניאו-ליברלית על נשים, אותה יזמו ממשלות אירופה בניסיון ציני - וכושל - להתגבר על המשבר הכלכלי. התבטאויות סקסיסטיות מצד חברים בכירים במפלגה השמרנית בבריטניה מושמעות בתקופה, בה החליטה הממשלה על קיצוץ רוחבי בתקציב הקרוב בגובה של 8 מיליארד ליש"ט, אשר מתוכם - 6 מיליארד ליש"ט יקוצצו על חשבונם של הנשים.

למען הסר ספק, אין כוונתי לומר שמגברים נחסכו פגיע המשבר הכלכלי. קיצוצים תקציביים והעלאות מס פגעו קשות בעובדים ובעובדות כאחד (אם כי בממדים שונים). המגזר הראשון שהחל לסבול מהשפעות גל האבטלה הוא מגזר הבנייה, שרוב המועסקים בו הם גברים. אך ככל שהמיתון מתמשך, כך מתרחבת הפגיעה גם במגזרים בהם עיקר המועסקים הן נשים.

באירלנד, שם נעשו קיצוצים נרחבים בתקציב, מתקיים דיון ציבורי מועט ביותר בהשפעת המיתון על נשים. אך הפגיעה בקצבות למשפחות חד-הוריות, בגמלת אלמנות ובמעונות יום לילדים, והפחתות השכר במגזר הציבורי, פגעו כולן בנשים בצורה קשה יותר מאשר בגברים. הורדת מדרגת המס הנמוכה ל-4,400 יורו, גרמה לכרסום במשכורתם של עובדים רבים, ובעיקר - של עובדות רבות, שכן במיוחד נשים הן המועסקות במשרות בעלות שכר נמוך ובמשרות חלקיות.

תנועת הנשים באירלנד מגיבה למשבר הכלכלי בדרכים שונות, ובכלל זה שיתופי פעולה עם ארגוני החברה האזרחית, וכן עם איגודים מקצועיים, בנושאים שונים, כדוגמת מחאה על הפחתת שכר המינימום. המחאה ניכרת במיוחד בקרב המועסקים בענפי מקצוע הנחשבים 'נשים'. לפני כמה חודשים, כ-4,000 אחיות וסטודנטיות לסיעוד יצאו

לרחיבות והפגינו במחאה על כוונת הממשלה להפחית את שכר האחיות.

באמצעות מערכה ציבורית, הכוללת מחאות והסברה, מנסה תנועת הנשים לעורר דיון סביב שאלת השוויון המגדרי בחברה הנתונה במציאות של משבר כלכלי. מעבר לדיון ציבורי, מדובר גם בהשתתפות פעילה בהתנגדות הן למדיניות הקיצוצים והן לשיח האנטי-פמיניסטי, המבקש לבטל את הישגי תנועת הנשים בעשורים האחרונים.

אנו מתנגדות לתפיסה, לפיה שאלת השוויון המגדרי היא שאלה שניתן לדחות "לימים טובים יותר", ובינתיים לדחוק אותה לשוליים, בתירוץ של משבר כלכלי.

(תמצית מאמר שפורסם באתר Znet)

הגביע ומבחן הבגרות

הדיקטטורות האכזריות, ששלטו בדרום אמריקה בשנות השבעים של המאה הקודמת, עשו שימוש מושכל ורחב בכדורגל, כדי לרכוש את לב האזרחים. ממשלת ברזיל החליפה את המאמן הלאומי לפני הגביע העולמי בשנת 1970, וממשלת ארגנטינה, לפי דיווחים נרחבים, שילמה סכום כסף אדיר, כדי לקנות משחק חשוב מנבחרת פרו במשחקי 1978. בשני המקרים, הנבחרות הביאו את הגביע, והדבר סייע מאוד לשלטונות להמשיך לשלוט.

עיריית קריית שמונה לא נמצאת בסקאלה דומה לחונטות הלטיניות הללו, אבל גם בעיר מגוריי החליטו לאמץ חלק מטקטיקת הניהול שלהן. קבוצת הכדורגל העירונית של קריית שמונה העפילה לחצי גמר גביע המדינה. לקראת המשחק, הוחלט להשבית את כל העיר החל משעות הצהריים, כדי לשלוח עשרות אוטובוסים לעודד את הקבוצה במשחק החשוב. ההחלטה התקבלה תוך כדי התעלמות מכך שמבחני הבגרות הולכים ומתקרבים בצעדי ענק. התעלמו גם מכך, שהמשחק מתקיים באותו שבוע עם יום הזיכרון ויום העצמאות, והופך בכך את שבוע הלימודים לקצר במיוחד.

בוצע גם סכסוד מחירים נרחב, שאמנם זכאי לעידוד מסוים, אבל כאשר מתבוננים במצבה של קריית שמונה, קשה להבין את סדר העדיפויות. לעיר יש בעיית תעסוקה לא קלה, חזות עיר טעונה שיפור, וישנן בעיות גדולות נוספות. השקעה רחבת היקף במשחק אחד קשה להבנה. אם הקבוצה המקומית תנצח ותעפיל לגמר, תירשם בעיר שמחה גדולה, אבל קשה לשמוח כשבתחומים רבים אחרים, העירייה לא מתפקדת.

אין ספק שחצי גמר גביע המדינה הוא אירוע חשוב, שמושך המון חובבי כדורגל, ואוהדי קריית שמונה ראויים לעודד את קבוצתם. במקום להשבית את העיר, היה מקום, אולי, להפעיל לחץ כדי להעביר את המשחק מרמת גן לחיפה, ולערוך אותו בשעות הערב, וכך לאפשר לכולם להגיע למשחק לאחר יום עבודה או לימודים רגיל.

כאיש עובד קשה לי להבין, מדוע מפסיקים לי את העבודה ביום המשחק בלי לשלם על השעות החסרות. כמורה קשה לי להסביר לתלמידים את החשיבות של בחינות הבגרות, אחרי שהלימודים התבטלו לקראת המשחק. וכאחד מושבע של קבוצת הכדורגל המקומית, משהו בי לא רוצה שקריית שמונה תעפיל לגמר הגביע, בגלל פחד מהשבתה נוספת, שעלולה להיות גדולה הרבה יותר.

יוסי סגול

הרשת כגלימה צבעונית של הקפיטליזם

סקירת ספרו של ערן פישר "קפיטליזם בעידן התקשורת הדיגיטאלית" (רסלינג)

תפקיד הטכנולוגיה כגורם ו/או מיילד של תמורות מהפכניות בהתפתחות ההיסטורית הוא בין המושכלות הבסיסיות של חקר החברה האנושית, ובפרט בעידן הקפיטליסטי. לרוב, הדגש הוא בניתוח תפקיד הטכנולוגיה בעולם המציאותי. והנה, בניגוד לתפיסה המטריאליסטית הטהורה של הטכנולוגיה, ספרו של ד"ר ערן פישר (עמית מחקר באוניברסיטת בן-גוריון) מתמקד באספקט האידיאולוגי של הטכנולוגיה (ובפרט של זו הנוכחית): התפקיד שהטכנולוגיה ממלאת במתן לגיטימציה לסדר החברתי הקיים, ובפרט בהבנייתו כ"מובן מאליו" (הגמוני). אני מבקש להמליץ בחום על קריאה בספר מעניין זה, הכתוב באופן נגיש. הספר מציע תיאור ביקורתי של השיח הטכנולוגי בעידן הנוכחי, וכולל גם תיאור תמציתי וברור של התמורות, שחלו בקפיטליזם בארבעת העשורים האחרונים. תמורות אלה מנותחות בהקשר הטכנולוגי, המאפשר אותן.

תפקיד הטכנולוגיה

בארבעת העשורים האחרונים חל שינוי מכריע באמצעי היצור ובאופן היצור, אשר מביא לכינוי תקופה זו בשם **פוסט-תעשייתית (או פוסט-פורדיסטיית)**. המדובר במעבר מדגש בייצור תעשייתי כבד, ריכוזי וכוללני (ע"ע פס-היצור של חברת פורד) ליצור מבוזר של מוצרים, שירותים ותכנים תרבותיים (ע"ע מיקור חוץ). המעבר הזה מבוסס על קפיצת מדרגה טכנולוגית באיכות של אמצעי השליטה והבקרה: יכולת עיבוד המידע של מחשבים והתקשורת ביניהם הן המאפשרות את ביזור היצור ואת הגידול הדרמטי בגמישות.

העידן הפוסט-פורדיסטי מאופיין בעיקר בשינוי **דרסטי בהסדרי העבודה והתעסוקה**: המעסיקים פוסלים הסדרים של קביעות בעבודה משום שבשיטת היצור הנוכחית אין כמעט יתרון בהעסקת עובדים קבועים. הטכנולוגיה מאפשרת נגישות ל"צבא מילואים" ענק, הנמצא בפריפריה. נוסף לכך, האבטלה הכרונית במרכזי הקפיטליזם יוצרת גם היא "צבא מילואים" גדול עבור אותן עבודות, שיש לעשות במרכז. ואילו טכנולוגית המחשבים והתקשורת מקלה מאוד על העסקה זמנית של עובדים אלה.

עם ביטול הסדרי הקביעות בעבודה, נפגעת מאוד אפשרות ההתארגנות של העובדים. דבר זה מוביל לשינוי יחסי הכוחות החברתיים ולנסיגה של ההון מפשרות, שהושגו בלחץ העובדים, לרבות ההסדרים של מדינת הרווחה. ביטול הקביעות והנסיגה בהסדרי הרווחה מחייבים את ההון לגבש לגיטימציה אידיאולוגית למהלך. ספרו של ערן פישר מציע להוסיף לאידיאולוגיה הניאו-ליברלית את השיח על אודות הטכנולוגיה של רשת האינטרנט.

שיח המצדיק מה שיח

שיח טכנולוגיית הרשת מעתיק את השיח הניאו-ליברלי ועוטף אותו בלבוש צבעוני מושך. אמנם, כוח המשיכה של השיח הזה פועל בעיקר על תת-המעמד הטכני (ובפרט על העוסקים בפיתוח ובאחזקה של טכנולוגית המחשבים

והרשת), אלא שתת-מעמד זה הוא בעל חשיבות מכרעת לסדר הקיים בשל שליטתו באמצעי היצור המרכזי החדש - עיבוד המידע והרשת עצמה. כמו-כן, שיח המשתלט על שכבת מפתח בחברה מקריין גם על שכבות חברתיות אחרות. שיח טכנולוגיית הרשת מציג את רשת האינטרנט כדבר טבעי, בלתי-נמנע ומיטיב. המאפיינים העיקריים הנטענים לגבי הרשת הם "רציונאליות", המושגת תוך פעולה חופשית ותזזיתית של יחידים והעדר תכנון ופיקוח מרכזי. התוצאה הרציונאלית נובעת מתוך התנהגות **סוגלנית** של יחידים, אשר מקבלים את המציאות ופועלים בה באופן נאיבי ואנוכי. כל המאפיינים האלה מזכירים את איפיון השוק בתיאוריה הכלכלית הניאו-ליברלית (ולא במקרה...).

הטענה שהרשת נעדרת תכנון ופיקוח מרכזי היא שקרית. התקשורת ברשת כפופה לכללים, שנקבעו מראש, בכונה להשיג מטרת מסוימות. לכאורה, כל אחד ברשת "חופשי" להתנהג בצורה שיבחר. אבל כל הניסיונות האלה מטופלים בכללים קבועים מראש ומובילים לתוצאות שנקבעו מראש. העיוורון לעובדה, שישנם ברשת כללים, מוקדי כוח ואינטרסים, דומה לעיוורון לעובדה, ש"כללי השוק" נקבעו ונקבעים במוקדי כוח מסוימים ומתוך שירות לאינטרסים שלהם. באופן דומה, ההמלצה (או הציווי) ליחידים להתמקד בהתנהגות **סוגלנית** ואנוכית ולהימנע מכל ניסיון להבין או לשנות את המערכת - נושאת אופי אידיאולוגי ומשרתת אינטרסים מסוימים.

הסתגלות, ששיח טכנולוגיית הרשת מטיף לה, היא קבלה של **האופי הזמני** של כל פעילות. זה התירוץ להתנגדות לרעיון של קביעות בעבודה. הקסם המתעתע של חזון הזמניות הוא בזיהוי של אי-קביעות בעבודה עם חופש, יצירתיות, כיף, פתיחות ודמוקרטיה. השיח של טכנולוגיית הרשת מאמץ את הביקורת על הניכור במשטר התעשייתי, אך מזהה את מקורו של הניכור לא בניצול, אלא **בארגון הממוסד** של המשטר התעשייתי - במפעלים ובמוסדות הבירוקרטיים (בעיקר המדינתיים). הוא מבטיח לפרט שחרור משליטה ישירה של הארגונים והמוסדות הדכאניים הנ"ל, אך מתעלם משאלת הקיום של הפרט במשטר המבוסס על ניצול מעמדי.

שיח טכנולוגיית הרשת מתעלם מכל מה שאינו ברשת. הוא מתעלם מכך, שקיים עולם ריאלי מחוץ לרשת, שבעולם זה נעשית עבודה החיונית גם לאנשי הרשת, ושישנם בו אנשים, שקיומם אינו מתמצה ברשת.

בניתוח הקורה ברשת עצמה, מעלה שיח טכנולוגיית הרשת על נס את טשטוש הגבולות בין **עבודה לפנאי**, ומדגיש את המאפיינים הסובייקטיביים של הפנאי, אשר נארגים לתוך אופן העבודה החדש. השיח מתעלם מכך, שאובייקטיבית, טשטוש הגבולות הזה פועל באופן חד-כיווני ודווקא מנסה את הפנאי לטובת העבודה, ללא כל תמורה, כך שלמעשה מדובר כאן בניצול מושלם.

נורמות מוסריות וחברתיות אינן מעניינות את שיח טכנולוגיית הרשת. חסידי השיח הזה משוכנעים כי אין חלופה לקפיטליזם, ומספקים לכך הוכחות מעגליות, שבדרך כלל הן גיבוש של שטויות. לכן אסיים בקריאה **יש אלטרנטיבה והיא טובה יותר מחזון הבלהות חסר הפשר שאתם מציגים**.

עודד גולדריין

(תמצית. למאמר המלא: אתר הגדה השמאלית)

עובדי מכון כושר ו"מי שבע" התאגדו

לפני כשנה החליטו עובדי התאגיד להצטרף להסתדרות במטרה לשפר את תנאי עבודתם ולהשיג ביטחון תעסוקתי. אך מאז לא נחתם הסכם עבודה קיבוצי עקב חילוקי דעות עם ההנהלה במספר סעיפים בסיסיים. הסעיף העיקרי במחלוקת נועד למנוע פיטורים שרירותיים.

שביתת עובדי חיפה כימיקלים

250 עובדי מפעל חיפה כימיקלים צפון, המייצר כימיקלים לתעשייה ודשנים לחקלאות, שבתו בשבוע שעבר בגיבוי של הארגון כוח לעובדים, אליו הם הצטרפו באחרונה. לדברי יו"ר ועד העובדים, אלי אלבו, הנהלת חיפה כימיקלים צפון נמנעת מלחתום על הסכם שכר קיבוצי חדש, למרות שהמשא ומתן בין הצדדים החל עוד בדצמבר.

בשיחה עם בנימין גונן, פעיל איגוד מקצועי ותיק שהביא לעובדים את הסולידריות של מק"י וחד"ש, סיפר אלי אלבו, יו"ר הוועד, על העימות עם ההנהלה. הוועד מתנגד לפיטורי עובדים ולפיצול החברה לחברות בנות בלי הידברות עמו. הוועד גם מתנגד להחלטת ההנהלה שלא לשלם לעובדים עבור ששת ימים, בהם השביתה את המפעל בתגובה לשביתה בת יום אחד, שהעובדים נקטו בחודש מרס.

קיפאון במו"מ בין האוצר לרופאים

המו"מ בין הרופאים לנציגי הממשלה טרם הניב תוצאות, וזאת בשל התנגדות האוצר לתוספת שכר ראוייה ולהוספת תקני רופאים בפריפריה. לפיכך, נמשכים עיצומי הרופאים בהשבתות חלקיות במועדים שונים באזורים שונים בארץ.

שביתה במכונות באוני' בן גוריון

המרצים האקדמאים במכונות באוניברסיטת בן גוריון, חלקם בעלי תואר דוקטור, חזרו לשבות לאחר פיצוץ במו"מ בינם לבין הנהלת האוניברסיטה, שהחל עוד בינואר. העובדים גילו, כי הנהלת האוניברסיטה חזרה בה מטבלאות השכר, אותן הציגה בכל פגישותיה הקודמות, והביאה איתה, בפגישה האחרונה, טבלאות שכר נחותות משמעותית. מרצים אקדמאים באוניברסיטאות בארץ מלמדים 20-27 שבועות בשנה. לעומת זאת, תובעת אוניברסיטת בן גוריון מהמרצים במכונות ללמד כ-40 שבועות בשנה בתמורה לתנאים סוציאליים, שלא ניתנו להם בעבר.

מק"י – סניף רמת-גן-גבעתיים

ביום ד', 18 במאי, בשעה 19.30, במועדון, רחוב זהר 4, רמת-גן
ערב חגיגי לכבוד

ה-1 במאי וה-9 במאי

נסים ברכה, פעיל איגוד-מקצועי ותיק,
ישוחח על מאבקי עובדים בארץ ובעולם

עובדי הולמס פלייס דיזנגוף

תנאי העובדים הורעו, ויוזמה של איש צעיר אחד, סער לזר, הובילה את עובדי מכון הכושר הולמס פלייס בסניף דיזנגוף סנטר בתל-אביב להתאגד במסגרת ההסתדרות. ההתאגדות נועדה לשפר את תנאי ההעסקה של עובדי הסניף ולעגן אותם בהסכם עבודה קיבוצי.

לפני כחודש וחצי, הודיעה הנהלת המכון למאמני הכושר במפתיע, בהודעת טקסט לטלפון הנייד, כי מורידים להם בשכר האימונים האישיים. העובדים התנגדו להורדה, אך שיחות בנושא עם ההנהלה לא הניבו תוצאות.

לזר החליט להרים את הכפפה, ובשיתוף פעולה עם חבר בית נבחרי ההסתדרות מטעם חד"ש, יואב גולדרינג, המכהן גם כחבר מועצת העיר ת"א-יפו (מסיעת "עיר לכולנו"), החל לפעול לאיגוד כל צוות העובדים: המאמנים ועובדי המנהלה, שגם הם סבלו מפגיעה בתנאים. ההתאגדות התבצעה בחשאיות, כדי למנוע התערבות של ההנהלה. לאחר שרוב העובדים הסכימו, הם פנו להסתדרות.

לעזרתם של העובדים נרתם גם אלון לי-גריין, מנהיג עובדי רשת בתי הקפה קופי-בין ופעיל מק"י בתל-אביב. הניסיון שלו לאגד את 18 עובדי סניף אבן גבירול בתל-אביב והסתיים, לאחר מאבק ממושך, בהסכם בין ההסתדרות לרשת בתי הקפה לגבי כל 300 העובדים בה. הנהלת הולמס פלייס נדרשת כעת לחתום על הסכם עבודה קיבוצי עם הוועד הנבחר ועם ההסתדרות.

גולדרינג, שליווה את עובדי מכון הכושר מתחילת התארגנותם, מסר כי העובדים מעדיפים הסכם על חוזים אישיים. הם הובילו מהלכים מרשימים של התארגנות, במטרה להבטיח את שיפור תנאי העסקתם. הוא ציין, כי גם ההסתדרות הרימה את הכפפה ומארגנת מקומות עבודה.

עובדי מי שבע דורשים הסכם קיבוצי

60 עובדי "מי שבע", תאגיד המים העירוני של באר שבע, פתחו בשבוע שעבר בעיצומים נוכח סירובה של הנהלת התאגיד לחתום עמם על הסכם קיבוצי.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית

החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון

המשפחה

ביום ה', 12 במאי, בשעה 19.00,

במרכז רפפורט, שד' הנשיא 138, חיפה

אירוע לזכרו של המנהיג הקומוניסטי, חבר הכנסת במשך 41 שנה, מוביל המערכות לשוויון המיעוט הלאומי הערבי ולשלום ישראלי-פלסטיני

תופיק טובי

בתוכנית: דברים, הופעת הזמרת אמל מורקוס